

2026

GEWELD TEGEN VROUWEN IN DE MEDIA:

Framing en woordkeuze in de Volkskrant en De Telegraaf:
*Hoe taalgebruik de verantwoordelijkheid en context van
geweld vormgeeft*

Coach:
Caroline Duijndam
Blok B/C

AMANDA ARCADIA ALGRA 1762586

Inhoudsopgave

Aanleiding	3
<i>Onderzoeksdoel en relevantie</i>	3
Onderzoeksvragen	5
<i>Deelvraag 1: Welke framingstechnieken worden toegepast in de berichtgeving over geweld tegen vrouwen?</i>	6
<i>Deelvraag 2: Op welke manier beïnvloedt framing in nieuwsmedia over geweld tegen vrouwen de publieke beeldvorming?</i>	9
Methodologie	12
<i>Corpus</i>	12
<i>Vergelijking tussen de Volkskrant en De Telegraaf</i>	13
<i>Verantwoording codering</i>	14
Resultaten	16
<i>Deelvraag 3: Hoe verschillen de Volkskrant en De Telegraaf in hun framing en woordkeuze in de berichtgeving over geweld tegen vrouwen?</i>	21
Conclusie	23
Discussie	24
<i>Beperkingen en aanbevelingen</i>	24
Literatuurlijst	25

Aanleiding

Op 20 augustus 2025 werd op de Holterbergweg in Duivendrecht het levenloze lichaam van Lisa aangetroffen. Ze bleek door geweld om het leven te zijn gekomen (De Rechtspraak, z.d.). De verdachte bekende later zowel de moord op Lisa, de verkrachting van een vrouw en een poging tot verkrachting van nog een andere vrouw (NOS Nieuws, 2026). Maar Lisa is niet het enige meisje dat slachtoffer is geworden van geweld; veel meisjes en vrouwen krijgen hiermee te maken in hun leven. Zo was van alle Nederlandse vrouwen 45% ooit slachtoffer van lichamelijk of seksueel geweld (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2025). Dat geweld tegen vrouwen alleen voor zou komen in bepaalde culturen of landen is een misvatting. Het komt in alle landen, culturen en lagen van de samenleving voor (Fonds Slachtofferhulp, 2025).

Haar gewelddadige dood schokt heel Nederland en veroorzaakte een golf van afschuw in de samenleving (NOS Nieuws, 2025). In de dagen na het nieuws werd er veel over de zaak bericht in de media. Nieuwsartikelen, televisieprogramma's en online platforms besteedden uitgebreid aandacht aan wat er was gebeurd.

De manier waarop media berichten over geweld tegen vrouwen staat echter regelmatig ter discussie. In mediaberichtgeving valt op dat bepaalde woorden of uitdrukkingen worden gebruikt die de ernst van het geweld kunnen verzachten; eufemismen. Termen als *incident*, *omgekomen* in plaats van *vermoord* en *gevallen slachtoffer* komen regelmatig voor en maken dat de focus soms verschuift van de dader en het geweld, naar de situatie of context. 'Zo wordt geweld tegen vrouwen en meisjes vaak naar de zijlijn geschoven of omschreven als een 'familiezaak' of een 'persoonlijk probleem' (UNESCO & Impe, 2019, p. 14).

Hoe het publiek ergens over nadenkt wordt sterk gevormd door de manier waarop informatie aan ons wordt overgebracht. De media spelen hierin een belangrijke rol (Unesco & Impe, 2022). Ze worden beschouwd als een belangrijk 'ingangspunt' voor het voorkomen van geweld tegen vrouwen en meisjes op de lange termijn, vanwege hun unieke bereik onder brede delen van de bevolking, evenals hun vermogen om ideeën en percepties te beïnvloeden en vorm te geven over wat als sociaal aanvaardbaar wordt beschouwd (UNESCO & Impe, 2019, p. 3). Media herhalen en versterken die denkbeelden (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2025). De taal die wordt gebruikt in een nieuwsuitzending of in de krant, de informatie die wordt opgenomen en de feiten die worden weggelaten, beïnvloeden dus in sterke mate hoe het publiek criminaliteit waarneemt (Grosholz & Kubrin, 2007).

Onderzoeksdoel en relevantie

In dit onderzoek wordt onderzocht hoe geweld tegen vrouwen in de Nederlandse nieuwsmedia wordt gepresenteerd. Daarbij ligt de focus op de manier waarop taal en framing de perceptie van de ernst van het geweld kunnen beïnvloeden. Bijvoorbeeld door het gebruik van eufemismen of het benadrukken van de context in plaats van de dader. Voor dit onderzoek zijn verschillende krantenartikelen geanalyseerd om een representatief beeld te krijgen van de berichtgeving.

De keuze voor de Volkskrant en De Telegraaf is bewust gemaakt vanwege hun uiteenlopende toon en doelgroep/ publiek. Hierdoor zijn deze kranten inhoudelijk geschikt om te vergelijken en geven ze een representatief beeld van bredere journalistieke trends binnen het Nederlandse medialandschap.

Dit onderzoek draagt niet alleen bij aan het gesprek over framing in de mediaberichtgeving, maar roept ook een bredere maatschappelijke vraag op. Hoe worden vrouwelijke slachtoffers van geweld in de media gepresenteerd, en welke invloed heeft dat op hoe het publiek het geweld ziet? Wie wordt gezien als slachtoffer, en in hoeverre blijven media neutraal of kiezen ze een bepaalde kant? Hoe begrijpen we het conflict in z'n geheel? Door hierover aan het denken gezet te worden kan dit onderzoek bijdragen aan een beter begrip van de mediaberichtgeving op het publiek. Het laat zien hoe keuzes in woordgebruik, framing en focus de perceptie van slachtoffers en daders sturen, en welke gevolgen dat kan hebben.

Onderzoeksvragen

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt:

In welke mate verschilt de framing in de berichtgeving over geweld tegen vrouwen, tussen **de Volkskrant** en **De Telegraaf**?

Deze hoofdvraag wordt beantwoord aan de hand van de volgende deelvragen:

1. Welke framingstechnieken worden toegepast in de berichtgeving over geweld tegen vrouwen?

Deze vraag wordt beantwoord via literatuuronderzoek, met als doel om inzicht te bieden in bestaande framingstechnieken en hoe deze toegepast worden in de media. Het legt de theoretische basis voor het onderzoek en ondersteunt de opzet van de kwantitatieve analyse.

2. Op welke manier beïnvloedt framing in nieuwsmedia over geweld tegen vrouwen de beeldvorming?

Deze vraag wordt beantwoord via literatuuronderzoek, met als doel om inzicht te bieden op de impact van framing op de publieke opinie en het journalistieke belang aan te tonen van onderzoek hiernaar.

3. Hoe verschillen de Volkskrant en De Telegraaf in hun framing en woordkeuze in de berichtgeving over geweld tegen vrouwen?

Deze vraag beantwoordt welke frames en woordkeuze de twee gekozen kranten gebruiken en hoe deze elkaar verschillen. De analyse wordt uitgevoerd aan de hand van een eigen kwantitatief framingsonderzoek.

Deelvraag 1: Welke **framingstechnieken** worden toegepast in de berichtgeving over geweld tegen vrouwen?

Framing is in de 21^e eeuw uitgegroeid tot de meest gebruikte theorie in het communicatiewetenschappelijke onderzoek (Van Gorp, 2006). Het is gebaseerd op de veronderstelling dat de wijze waarop een onderwerp in de media behandeld wordt, invloed heeft op de manier waarop het door het publiek wordt geïnterpreteerd (Bourzerdan & Whitten-Woodring, 2018).

Bijna honderd jaar geleden dook het begrip 'framing' voor het eerst op in de wetenschappelijke literatuur, en door de jaren heen heeft het verschillende definities gehad (Van Gorp, 2019). Er is dan ook niet één definitie (Semetko & Valkenburg, 2000). In dit onderzoek wordt er uitgegaan van framing als het benadrukken van bepaalde aspecten van de werkelijkheid. Door te framen kiezen media specifieke elementen van een waargenomen werkelijkheid en maken deze prominenter in een tekst (Entman 1993). Op deze manier sturen zij de interpretatie van het publiek over een onderwerp (Bourzerdan & Whitten-Woodring, 2018).

De manier waarop informatie wordt geframed beïnvloedt voortdurend hoe het publiek het nieuws interpreteert. In dit hoofdstuk staat daarom centraal welke technieken media gebruiken tijdens het berichten over geweld tegen vrouwen. Welk effect dit heeft op de publieke opinie wordt behandeld in het volgende hoofdstuk.

De manier waarop een onderwerp gebracht wordt is een keuze die door de journalistiek gemaakt wordt (De Boer & Brennecke, z.d.). In de media zijn er veel verschillende frames die journalisten kunnen toepassen in hun berichtgeving. Ondanks het brede scala aan framingstechnieken, wordt in dit onderzoek slechts een selectie behandeld. Dit betreft de, voor dit onderwerp, meest relevante en bovendien veelvoorkomende vormen. Voor deze afbakening is gekozen om het onderzoek overzichtelijk te houden en tegelijkertijd ruimte te bieden voor een meer diepgaande analyse van de geselecteerde frames.

Soorten nieuwsframes

De verschillende soorten nieuwsframes kunnen volgens De Vreese in twee categorieën onderverdeeld worden, genaamd generieke en issue-specifieke frames. Sommige frames zijn uitsluitend van toepassing op specifieke onderwerpen of gebeurtenissen. Deze frames worden aangeduid als issue-specifieke frames, omdat zij nauw verbonden zijn met de inhoud en context van een bepaald thema (De Vreese, 2005)

Daar tegenover staan generieke frames: frames die zich niet beperken tot één specifiek onderwerp, maar bij verschillende thema's kunnen worden toegepast. Ze komen bovendien vaak terug in verschillende tijdsperiodes en culturele contexten (De Vreese, 2005). Als de focus gericht is op generieke frames, gaat de aandacht in die productie uit naar dat ene, omvattende frame. Deze twee vormen dienen als master frames, waaronder specifieke frames kunnen vallen (Van Gorp, 2006).

Nieuwsmedia berichten doorgaans over het doden van vrouwen als afzonderlijke incidenten, in plaats van als onderdeel van een bredere context. Deze manier van

presenteren suggereert dat het om geïsoleerde gevallen gaat (Bourzerdan & Whitten-Woodring, 2018). Dit noemen we het episodische frame of incidentsframe. Hierbij worden specifieke gevallen van geweld beschreven, maar niet binnen een bredere maatschappelijke context geplaatst. Het wordt gepresenteerd als een op zichzelf staand incident. Het geweld wordt hierbij vaak zelden expliciet benoemd of het valt al snel onder ‘huiselijke geweld’. Hierdoor komt het geweld over als een geïsoleerde gebeurtenis, terwijl de bredere context van gendergerelateerd geweld buiten beeld blijft (Stephenson, 2015).

Tegenover deze benadering staat het thematische of structurele frame. Hierbij wordt geweld tegen vrouwen niet gepresenteerd als een geïsoleerd incident, maar geplaatst in een bredere maatschappelijke context. In plaats van te focussen op één specifieke gebeurtenis, richt dit frame zich op onderliggende sociale structuren of machtsverhoudingen die bijdragen aan het geweld tegen vrouwen.

Sommige feministische theorieën verklaren geweld tegen vrouwen vanuit het concept van patriarchie, een maatschappelijk systeem waarin mannen traditioneel meer macht en autoriteit hebben dan vrouwen. Binnen dit systeem worden normen in stand gehouden die mannelijke dominantie versterken en dus gendergelijkheid beperken. Mannen hebben vaak een leidende positie binnen verschillende domeinen van de samenleving, zoals binnen het gezin, sociale structuren of de openbare ruimte. Wanneer geweld tegen vrouwen plaatsvindt in de openbare ruimte, bijvoorbeeld wanneer een vrouw alleen op straat is, kan dit worden begrepen binnen bredere machtsverhoudingen waarin vrouwen zich minder vrij en veilig kunnen bewegen dan mannen (Stephenson, 2015).

Strategieën van het victim-blaming frame zijn onder andere het gebruik van negatieve taal om de vrouw te beschrijven. Ook wordt er bij deze frame vernoemd dat de vrouw een gebrek aan ‘zelfzorg’ had, de vrouw in kwestie heeft zichzelf in een situatie gebracht waarin ze zichzelf in gevaar heeft gebracht. Hierbij wordt bijvoorbeeld gewezen op het feit dat zij laat op straat was of bepaalde kleding droeg. Op deze manier kan impliciet worden gesuggereerd dat het slachtoffer (gedeeltelijk) verantwoordelijk is voor het geweld dat haar is aangedaan (Aldrete & Fernández-Ardèvol, 2023). Vrouwelijke slachtoffers worden in de media vaak neergezet als een “goed meisje” (good girl) of een “slecht meisje” (bad girl). Wanneer het gedrag van de vrouw overeenkomt met traditionele opvattingen over vrouwelijkheid, wordt zij als onschuldig neergezet. Wanneer zij daarentegen bijvoorbeeld ontrouw is geweest of drugs gebruikt, wordt zij eerder verantwoordelijk gehouden. De presentatie van de ‘mannelijke identiteit’ wordt vaak verbonden aan macht en controle, terwijl bij vrouwen de nadruk ligt op de presentatie van het vrouwelijk lichaam (Car & Ravbar, 2021). Dit laat bovendien zien dat er grenzen zijn over wat wordt gezien als ‘acceptabel’ vrouwelijk gedrag en dat vrouwen die hiervan afwijken om problemen vragen. (Entman, 1993).

Een ander effect van deze vorm van framing is het creëren van een ‘otherness’, waarmee wordt geduid dat bijvoorbeeld nationaliteit, ras, etniciteit of armoede worden genoemd en worden gepresenteerd als oorzaken van het geweld. Door hier de nadruk op te leggen kan er discriminatie ontstaan en wordt tegelijkertijd de focus verlegd van

het geweld zelf, waardoor de oorzaken van het geweld tegen vrouwen minder zichtbaar worden (Aldrete & Fernández-Ardèvol, 2023).

Dan is er nog het human-interestframe. Hierbij wordt er een emotionele invalshoek gekozen als presentatie van de gebeurtenis, het geeft iets een menselijk gezicht. Dit is een veel voorkomend frame in het nieuws. Het medialandschap wordt steeds competitiever en journalisten doen hun best om de aandacht van het publiek te trekken en vast te houden. Het gebruiken van een human-interestframe is één manier om dit te bereiken. Het nieuws wordt gepersonaliseerd, gedramatiseerd of emotioneel neergezet, en dit zorgt voor empathie bij het publiek door het menselijk perspectief (Semetko & Valkenburg, 2000). Tegelijkertijd moet overdrijving en sensatie worden vermeden (UNESCO & Impe, 2019).

Bij het verantwoordelijkheidsframe wordt er een kwestie of probleem gepresenteerd op een manier waarbij de verantwoordelijkheid ligt bij de overheid, een individu of een groep. De wijze waarop deze verantwoordelijkheid wordt toegewezen heeft invloed op hoe het publiek het probleem interpreteert. Wanneer de nadruk ligt op individuele verantwoordelijkheid, wordt geweld bijvoorbeeld toegeschreven aan persoonlijke keuzes of het gedrag van het slachtoffer of de dader (Semetko & Valkenburg, 2000). Tegelijkertijd wordt er bij vrouwelijke slachtoffers van mannelijk geweld vaak verzachtende omstandigheden gebruikt om het geweld van de mannelijke dader te verklaren, waardoor de verantwoordelijkheid (gedeeltelijk) van de dader weg wordt genomen (Entman, 1993). Maar de verantwoordelijkheid kan ook worden gelegd bij maatschappelijke factoren, zoals instituties, beleid of sociale ongelijkheid (Semetko & Valkenburg, 2000).

Journalisten maken voor frames gebruik van framing devices: woordgebruik, formuleringen, metaforen, argumenten en voorbeelden om een onderwerp op ene bepaalde manier te presenteren (D'Angelo, 2017; Van Gorp, 2005). Er zijn hierbij twee soorten frames: expliciete en impliciete frames. Een frame kan expliciet zijn als er bijvoorbeeld wordt gezegd dat een slachtoffer zichzelf in een gevaarlijke situatie heeft gebracht. Hierbij wordt iets duidelijk en rechtstreeks uitgesproken of opgeschreven in de tekst. Er is hier geen sprake van 'tussen de regels door'. Een frame kan echter ook impliciet zijn. In dat geval komt de betekenis naar voren in de vorm waarop iets wordt beschreven (Korsten, 2013). Bijvoorbeeld als de nadruk ligt op dat het slachtoffer 's nachts alleen buiten was of te veel gedronken had. Dit kan impliciet een interpretatie oproepen. Een ander voorbeeld hiervan is het omschrijven van een vrouwelijk slachtoffers als 'good girl' of 'bad girl'.

Binnen de communicatiewetenschap richt framingonderzoek zich vaak op zowel de inhoud van de media als de effecten van de frames op het publiek (Van Gorp, 2007). In het volgende hoofdstuk kijken we naar hoe framing in berichtgeving over geweld tegen vrouwen de beeldvorming van het publiek beïnvloed.

Deelvraag 2: Op welke manier beïnvloedt framing in nieuwsmedia over geweld tegen vrouwen de **publieke beeldvorming**?

Nieuwsmedia zijn een essentieel onderdeel van het leven van individuen, groepen, gemeenschappen en naties. Door middel van framing schetsen media van 'de werkelijkheid'. Deze manier van representeren laat zien dat ze niet alleen informatie doorgeven, maar ook actief betekenis geven aan gebeurtenissen (Car & Ravbar, 2021). Hierbij is framing dan ook een van de belangrijkste concepten binnen het onderzoek naar de publieke opinie (Druckman, 2001). De invloed van deze frames op de beeldvorming van publiek heet framing-effecten (Entman, 2007). Ze kunnen het belang van bepaalde overwegingen versterken of juist verzwakken (Druckman, 2001).

Framingeffecten kunnen op verschillende manieren verklaard worden. Een veelvoorkomende benadering stelt dat frames invloed hebben doordat ze bepaalde aspecten van een onderwerp meer onder de aandacht brengen. Hierdoor baseert het publiek hun mening gebaseerd op deze informatie. Hier wordt het publiek gezien als passief: ze reageren op wat het meest opvalt in de berichtgeving. Maar recente inzichten nuanceren dit beeld. Volgens deze benadering denkt men actief na over de verschillende aspecten van een onderwerp en wegen zij deze vervolgens tegen elkaar af. Frames beïnvloeden dus zowel de selectie van relevante informatie als de mate waarin deze informatie wordt meegewogen in het oordeel van het publiek.

Framing verschilt, zowel theoretisch als op basis van onderzoek, van overtuigen (attitudeverandering). Framing beïnvloedt vooral het belang dat mensen toekennen aan verschillende aspecten van een onderwerp, terwijl overtuigen zich richt op het actief veranderen van de opvattingen van het publiek (Druckman, 2001). Zo kan een artikel bepaalde kenmerken van een slachtoffer benadrukken zonder expliciet een oordeel te geven, maar daarmee wel sturen hoe het publiek de situatie beoordeelt.

Er zijn op z'n minst vier plekken in het communicatieproces waar frames plaatsvinden: bij de zender, in de tekst, bij de ontvanger en binnen de cultuur. Zo maken de zenders, (journalisten) bewust, of onbewust keuzes in framing. Journalisten nemen onbewust bronnen over waar framing aanwezig is, bijvoorbeeld politici of officiële instanties (Entman, 1993). Dit is ook zo in de berichtgeving over geweld tegen vrouwen. Voornamelijk officiële bronnen, zoals politie, rechtbanken, advocaten en ziekenhuizen, worden het meest geraadpleegd. Journalisten zien deze bronnen vaak als betrouwbaar en neutraal. Maar omdat misdaadnieuws meestal door de politie wordt aangeleverd, weerspiegelen nieuwsartikelen over geweld tegen vrouwen vaak de normen en waarden van de politie.

Bias

Het overnemen van deze bronnen kan problematisch zijn aangezien politie en andere officiële instanties vaak dezelfde ideeën over gender delen als de samenleving, waardoor geweld tegen vrouwen niet altijd in de bredere context wordt geplaatst. Denk hierbij aan het idee dat geweld een persoonlijk probleem is of 'slechts' onder huiselijk geweld valt of dat vrouwen soms (deels) zelf verantwoordelijk zijn voor het geweld dat

hen overkomen is. Hierdoor krijgt het bredere probleem van geweld tegen vrouwen als maatschappelijk probleem weinig aandacht (Stephenson, 2015).

Daarnaast worden mensen, dus ook journalisten, gevormd door hun omgeving en levenservaringen. Dit kan ertoe leiden dat zij, bewust of onbewust, vooroordelen ten opzichte van anderen uiten. Bepaalde vormen van geweld tegen vrouwen, zoals “eer”-moorden of vrouwelijke kindermoord (het vermoorden van een meisje omdat zij als meisje is geboren) worden in de media soms ‘geërotiseerd en gepresenteerd als behorend tot andere culturen. Hierdoor kan een ‘otherness’ ontstaan en (onbedoeld) leiden tot een toename van racisme en religieuze haat jegens bepaalde groepen (UNESCO & Deligiorgis, 2019).

Ook gebruiken journalisten vaak burens van het slachtoffer als bron, mogelijk uit gemak. Maar burens kennen de betrokkenen echter vaak niet goed, waardoor geweld kan worden neergezet als een onverwachte en geïsoleerde gebeurtenis. Dat terwijl belangenbehartigers en experts op het gebied van geweld tegen vrouwen zelden als bron wordt gebruikt in nieuwsartikelen. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat zij door journalisten als partijdig worden gezien vanwege hun betrokkenheid bij het onderwerp (Stephenson, 2015). Maar Deligiorgis et al. (2019) benadrukken dat journalisten en mediaorganisaties de kennis en ervaringen van vrouwen, inclusief belangenorganisaties van ‘survivors’ (overlevenden vrouwen), juist moeten erkennen als belangrijke en betrouwbare informatiebronnen. Het betrekken van deze vrouwen en organisaties, met name van wiens rechten en stemmen gemarginaliseerd zijn, kan verdere uitsluiting voorkomen en onbedoelde of negatieve reacties beperken.

Volgens Robert Entman (1993) is framing onvermijdelijk: communiceren betekent altijd framen. Journalisten kunnen de regels (uit onder andere de Leidraad voor de Journalistiek, 2024) van objectief schrijven volgen en toch een dominante framing in hun berichtgeving hebben (Entman, 1993). Ze worden, bewust of onbewust, gestuurd door hun eigen overtuigingen. Deze frames zijn zichtbaar door bijvoorbeeld woordkeuze, (stereotype) beelden en brongebruik. Hoe iets in de media wordt gepresenteerd, vooral hoe dat wordt verwoord en gepresenteerd, heeft invloed op hoe de bevolking een verhaal interpreteert en wat zij ervan vinden (Carlyle, et al., 2014).

Dit maakt het lastig voor het publiek om een evenwichtige beoordeling van een situatie te schetsen. Echter is voor een gebalanceerde berichtgeving benodigd dat journalisten verschillende interpretaties van een probleem laten zien, in plaats van één frame centraal te laten staan. Het vraagt om een kritische en bewuste houding van journalisten.

Daarnaast komen de conclusies die het publiek trekt niet altijd overeen met de (onbewuste of bewuste) frames van de journalist (Entman, 1993). Want voor hoe het publiek de werkelijkheid waarneemt is niet de werkelijkheid zelf bepalend, maar het beeld dat de media daarvan geven (Stephenson, 2015). En hoe meer mensen afhankelijk zijn van nieuwsmedia om informatie te krijgen over een gebeurtenis, hoe groter de invloed van die berichtgeving op hun perceptie (Stephenson, 2015). Het is dan ook niet voor niets dat de term mediaframe vaak in verband wordt gebracht met

journalistiek. Nieuwsberichten worden namelijk gezien als de belangrijkste plek waar mediaframing plaatsvindt en waar het publiek frames tegenkomt (D'Angelo, 2017).

Methodologie

Dit onderzoek richt zich op de wijze waarop geweld tegen vrouwen in de media wordt geframed, met een specifieke focus op de Volkskrant en De Telegraaf. Hierin wordt gekeken naar de berichtgeving van de directe nasleep van de dood van Lisa, wiens lichaam op 20 augustus 2025 werd aangetroffen in Duivendrecht. De analyse richt zich op nieuwsartikelen die zijn gepubliceerd in de periode *20 augustus 2025 tot en met 20 februari 2026*. Op 13 februari bekende 'Chris Jude' de moord op Lisa.

Deze periode is dus een bewuste keuze. Juist in de directe fase van een gebeurtenis zetten media vaak de toon voor hoe vrouwelijke slachtoffers worden gepresenteerd. Die eerste framing is belangrijk, omdat die invloed heeft op hoe het publiek het geweld interpreteert en beoordeelt. In het geval van geweld tegen vrouwen is dit extra relevant, omdat de presentatie van het slachtoffer kan sturen of het publiek het als incident ziet, of als onderdeel van een structureel probleem.

Voor dit onderzoek is gekozen voor een kwantitatieve inhoudsanalyse. Volgens Stephenson (2015) is een kwantitatieve inhoudsanalyse een goede manier om te tellen hoe vaak bepaalde dingen voorkomen in een verzameling van teksten of ander materiaal. De geselecteerde artikelen worden geanalyseerd op basis van verschillende framing devices, zoals woordgebruik en formuleringen (Van Gorp, 2007). Door deze methode te gebruiken kan op een duidelijke en gestructureerde manier worden vastgesteld hoe geweld tegen vrouwen wordt gepresenteerd bij de twee geselecteerde kranten.

In dit onderzoek is gekozen voor een deductieve benadering. Dit betekent dat de variabelen vooraf zijn vastgesteld op basis van bestaande literatuur over framing en onderzoek naar genderrepresentaties tijdens geweldsincidenten. Vervolgens is er gekeken naar in hoeverre deze soorten framing terugkomen in de nieuwsartikelen. Een vergelijkbare benadering is het onderzoek van Sutherland et al. (2019), waar ook door middel van een inhoudsanalyse wordt onderzocht hoe geweld tegen vrouwen in de (Australische) nieuwsmedia wordt gepresenteerd. In tegenstelling tot dit onderzoek, dat zich richt op algemeen berichtgeving over het onderwerp, focust dit onderzoek zich op één casus. Hierdoor kan gedetailleerder worden onderzocht hoe framing tot stand komt bij één specifieke gebeurtenis en hoe verschillende media deze gebeurtenis presenteren.

Corpus

In totaal zijn 53 artikelen geanalyseerd uit de Volkskrant en De Telegraaf. Dit komt door de streng afgebakende periode. Er is hierbij bewust gekozen voor nieuwsartikelen en niet voor columns of opiniestukken omdat deze genres vaak sterker gekleurd zijn, wat de objectiviteit van de analyse kan beïnvloeden. Hierdoor is de verdeling tussen de Volkskrant en de Telegraaf iets meer uit elkaar gaan liggen, en dus niet volledig gelijk zijn. Dit komt mede door het feit dat de Volkskrant veel opiniestukken over het onderwerp heeft gepubliceerd. Om die reden wordt er voornamelijk gekeken de verhouding, in plaats van absolute aantallen.

De artikelen zijn geselecteerd op basis van de zoektermen ‘Lisa’ ‘Chris Jude’ en ‘Duivendrecht’, en de onderlinge relatie tussen deze termen. Er is bewust niet gezocht op framing-gerelateerde termen zoals ‘incident’ om te voorkomen dat de selectie van artikelen wordt gestuurd door het verwachte taalgebruik.

Figuur 1 Corpuselectie

Nieuwsmedia	Totaal (n)	Percentage (%)
De Volkskrant	20	~ 38%
De Telegraaf	33	~ 62%
Totaal	53	100%

Vergelijking tussen de Volkskrant en De Telegraaf

De keuze voor de Volkskrant en De Telegraaf is een bewuste keuze vanwege hun verschillen in journalistieke stijl en doelgroep. Ondanks dat beide kranten behoren tot de meest gelezen kranten van Nederland (Schoonen, 2024), zijn dit twee kranten met verschillende politieke oriëntaties (Roggebrand & Vliegenthart, 2007).

Kranten kunnen geneigd zijn standpunten over te nemen die passen bij hun politieke ideologie, die we in Nederland categoriseren als links of rechts. Zo kan een rechtse populaire krant, zoals de Telegraaf anders schrijven dan een linkse kwaliteitskrant als de Volkskrant (Schoonen, 2024). Ook de keuze in framing kan afhankelijk zijn van de onderliggende politieke kleur van het medium. Zo heeft eerder onderzoek van Roggebrand et. al. (2007) aangetoond dat De Telegraaf onderwerpen vaker frameert in lijn met de ideologie van rechtse politici, terwijl de Volkskrant het onderwerp eerder frameert op een manier die aansluit bij linkse partijen.

De Telegraaf is door de jaren heen uitgegroeid tot de populairste krant van Nederland (Vosse 2012). Het is een rechtse krant die doorgaans meer gelezen wordt door mensen met een lager opleidingsniveau (Roggebrand & Vliegenthart, 2007), waarvan de lezers een dwarsdoorsnede van de Nederlandse bevolking zijn. Bovendien is de Telegraaf sinds 2014 een ‘tabloid krant’ (Bakker & Scholten, 2019), die vaak gekenmerkt wordt door het gebruik maken van sensationele onderwerpen en gebruik van trefwoorden die aantrekkelijker zijn voor een breder publiek, met oog op de verkoopbaarheid van de krant (Esser, 1999; Skovsgaard, 2014). Dit kan echter voor spanning zorgen met journalistieke kwaliteitsnormen (Skovsgaard, 2014).

De Volkskrant daarentegen, wordt vaak gezien als een kwaliteitskrant met een linkse signatuur (Roggebrand & Vliegenthart, 2007). De term kwaliteitskrant houdt in dat deze krant voornamelijk gericht is op het geven van feitelijke informatie, in plaats van te focussen op onderwerpen en taalgebruik die de aandacht van het publiek trekken (Lefkowitz, 2016). Hierin staan journalistieke normen als objectiviteit, nuance en transparante berichtgeving juist centraal (Skovsgaard, 2014). Ook hun lezersgroep verschilt van die van De Telegraaf. Kwaliteitskranten, zoals de Volkskrant, hebben vaker

lezer met een hoger opleidingsniveau en inkomen (Bakker & Scholten, 2019; Bakker, 2016).

Verantwoording codering

Voor deze analyse is de codering gebaseerd op wetenschappelijke literatuur over hoe geweld tegen vrouwen in nieuwsmedia wordt gepresenteerd. De geselecteerde frames zijn afgeleid uit het theoretisch kader (*Deelvraag 1: Welke framingstechnieken worden er gebruikt in de berichtgeving over geweld tegen vrouwen*) en sluit aan bij eerder onderzoek naar de presentatie van geweld naar vrouwen in de media.

Op basis van eerder onderzoek en de frequentie waarmee bepaalde frames binnen dit onderwerp voorkomen, is gekozen voor de volgende frames:

- Episodische frame/ incidentsframe
- Thematische/ structurele frame
- Victim-blaming frame
- Human- interestframe
- Verantwoordelijkheidsframe

Het episodisch frame (incidentsframe) verwijst naar berichtgeving waarbij geweld tegen vrouwen als afzonderlijke incidenten worden gepresenteerd, in plaats van als onderdeel van een bredere context. Het thematische frame (structurele frame) daarentegen verwijst naar berichtgeving waarin geweld tegen vrouwen niet wordt gepresenteerd als een geïsoleerd incident, maar juist focust op de bredere maatschappelijke context en structuren of machtsverhoudingen. Het victim-blaming frame houdt in dat het slachtoffer, impliciet of expliciet, wordt gecategoriseerd als ‘good girl’ of ‘bad girl’, gebaseerd op hoe haar gedrag wordt beschreven in de tekst. Bij het human-interestframe wordt er een emotionele invalshoek gekozen als presentatie van de gebeurtenis; het geeft iets een menselijk gezicht. Bij het verantwoordelijkheidsframe wordt er een kwestie of probleem gepresenteerd op een manier waarbij de verantwoordelijkheid ligt bij de overheid, een individu of een groep. Bij dit frame wordt er alleen gecodeerd als er sprake is van een duidelijke schuldtoewijzing. Als dat niet aanwezig is, wordt de variabele leeg gelaten.

Ook is er onderzocht in hoeverre onderstaande elementen aanwezig zijn:

- Eufemismen
- Otherness (onderdeel van victim-blaming)

Er is gekeken naar het gebruik van eufemistisch taalgebruik als framing device. Hierbij is gecodeerd in hoeverre geweld wordt verzacht door termen als “incident”, “zaak”, “gebeurtenis of “omgekomen”. Dit is afgezet tegen expliciet taalgebruik, zoals “(ver)moord”, “dood(slag)”, “verkrachting” of “geweld”. Per artikel is er gekeken welke vorm van taalgebruik in het artikel dominant aanwezig is.

Ook wordt er gekeken naar ‘otherness’, wat in de literatuur vaak wordt gezien als onderdeel van het victim-blaming frame. Dit wordt apart gecodeerd: eerst wordt gekeken wie de schuld krijgt bij de variabele ‘victim-blaming frame’ (slachtoffer, dader,

overheid/ beleid en sociale ongelijkheid) en er daarna of er ook nog of er andere elementen worden gepresenteerd (nationaliteit, ras, etniciteit of sociale context). Bij otherness wordt er, naast victim-blaming, ook gekeken naar in hoeverre het slachtoffer of de dader wordt gediscrimineerd op afkomst. Hierbij zijn meerdere vormen mogelijk, denk aan ras én nationaliteit. Waar er bij victim-blaming in de codering wordt gekeken naar het benadrukken van de identiteit van het slachtoffer (good girl, bad girl) wordt er bij otherness gekeken naar de identiteit van de dader. Dit is een bewuste keuze op basis van voorkennis van de casus. Hierbij kunnen aan de ene kant meerdere vormen van aanwezig zijn evenals geen enkele. Als er blijkt dat het frame niet aanwezig is, wordt er niet gecodeerd en blijft de variabele leeg.

Dominant frame

Naast het analyseren van de verschillende frames en de andere twee elementen, is er in deze analyse ook gekeken naar welk frame het meest dominant aanwezig is in de berichtgeving. Dit is het frame dat het vaakst voorkomt en daarmee het sterkst beïnvloed hoe de tekst wordt gepresenteerd en geïnterpreteerd. Zo kan er niet alleen gekeken worden naar hoe vaak beide kranten frames, maar kan ook vastgesteld worden welke frames bij de presentatie van geweld tegen vrouwen in de media centraal staat. Dit is van belang omdat het dominante frame veel invloed heeft op hoe het publiek een onderwerp beoordeelt. Indien er meerdere frames in gelijke mate aanwezig lijken te zijn, wordt het frame dat het sterkst naar voren komt in de titel en lead als dominant gecodeerd.

Deze aanpak sluit aan bij gangbare methoden zoals beschreven in Methoden voor journalism studies (Koetsenruijter, 2018), waar het hebben van een theoretische basis als fundament wordt gezien om op een systematische en transparante wijze patronen in mediaberichtgeving te analyseren. Hierdoor wordt de analyse betrouwbaarder en kan deze door anderen worden herhaald.

De verzamelde gegevens zijn samengevoegd in een codeboek, in Excel. Hierbij kunnen één, meerdere of geen frames aanwezig zijn. Per artikel is dit aangegeven door middel van categorieën per frame (1-7) en categoriewaarden (a-e).

Resultaten

Voor dit onderzoek zijn in totaal 53 artikelen geanalyseerd: 20 uit de Volkskrant en 33 uit De Telegraaf. Deze selectie is gebaseerd op de berichtgeving van beide kranten over de dood van de 17-jarige Lisa. In deze artikelen staat centraal wat er met haar gebeurd is en hoe dit in de media wordt gepresenteerd.

De analyse richt zich op de manier waarop deze gebeurtenis wordt geframed, zowel in type als in frequentie. Daarnaast is gekeken naar de aanwezigheid van 'otherness' en het gebruik van eufemismen.

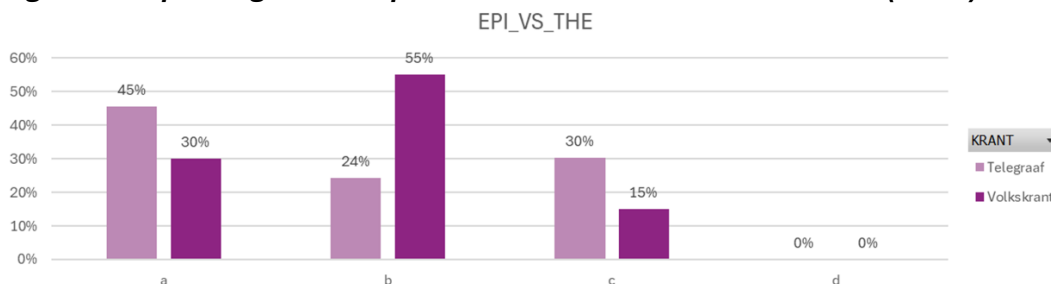
Deze analyse is uitgevoerd aan de hand van een vooraf opgesteld codeboek met framingscategorieën (1 t/m 7), elk onderverdeeld in subcategorieën (a t/m f). Alle artikelen zijn handmatig gecodeerd.

Episodisch en thematisch frame

De eerste frames die zijn geanalyseerd, zijn het episodische en het thematische frame. Deze frames geven inzicht in de manier waarop geweld wordt gepresenteerd: als een op zichzelf staand incident (episodisch) of als onderdeel van een breder, structureel probleem (thematisch).

De analyse laat duidelijke verschillen zien tussen hoe de Volkskrant en De Telegraaf dit frame toepassen. De Telegraaf gebruikt vaker een episodisch frame (1a): in 15 van de 33 artikelen (45%) wordt het geweld als een geïsoleerde gebeurtenis gepresenteerd. In de Volkskrant ligt dit percentage lager, namelijk op 30% (6 van de 20 artikelen).

Figuur 2 Toepassing van het episodische en/ of thematische frame (1a-1c)



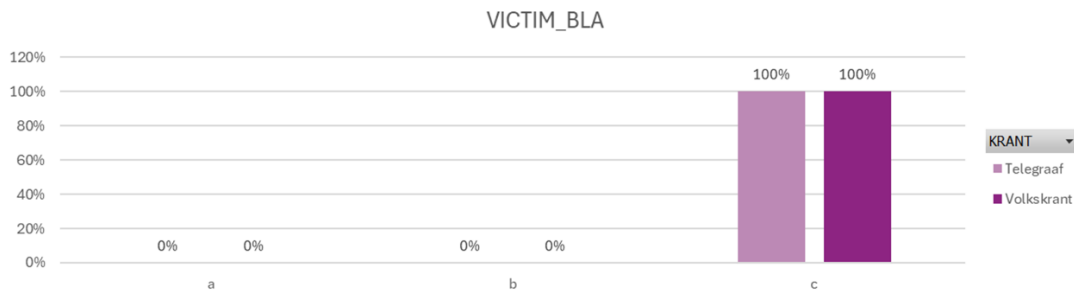
Daarentegen maakt de Volkskrant juist vaker gebruik van een thematisch frame (1a). In 11 van de 20 artikelen (55%) wordt geweld in een bredere, structurele context geplaatst. Bij de Telegraaf is dit het geval bij 8 van de 33 artikelen (24%). Dit wijst erop dat de Volkskrant vrouwelijk geweld vaker benadert als maatschappelijk probleem, terwijl de Telegraaf het vaker als individueel incident presenteert.

Opvallend is dat De Telegraaf relatief vaak beide frames combineert (1c), namelijk in 10 artikelen (30%), terwijl dit in de Volkskrant maar bij 3 artikelen voorkomt (15%). In geen van de artikelen is sprake van 'geen frame' (0%). Dit betekent dat elk artikel het geweld op een bepaalde manier neerzet, als incident, als structureel probleem of een combinatie van beide.

Victim-blaming frame

Bij het victim-blaming frame is gekeken naar de manier waarop het vrouwelijke slachtoffer wordt neergezet: als 'good girl' (2a), 'bad girl' (2b) of zonder dergelijke framing. Dit geeft inzicht in de mate waarin het slachtoffer impliciet of expliciet zelf verantwoordelijk wordt gehouden voor wat haar is overkomen.

Figuur 3 Toepassing van het victim-blaming frame (2a-2c)

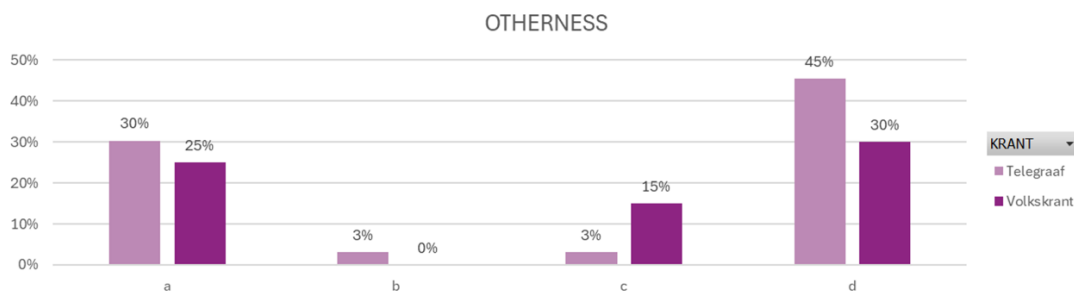


Uit de analyse blijkt dat zowel de Volkskrant als De Telegraaf geen gebruik maken van een 'good girl' framing (2a) of 'bad girl' framing (2b). In 0 van de in totaal 53 artikelen (0%) wordt het slachtoffer neergezet als iemand die voldoet aan traditionele normen van vrouwelijkheid, of juist als iemand die door gedrag of uiterlijk in een negatief daglicht wordt geplaatst. In plaats daarvan is er in alle artikelen sprake van categorie 2c: geen framing. Dit betekent dat in geen van de artikelen het slachtoffer verantwoordelijk gemaakt wordt voor wat haar is overkomen.

Otherness

Bij dit frame is onderzocht in hoeverre er sprake is van 'otherness', waarbij nationaliteit, ras, etniciteit of sociale context worden benoemd en gepresenteerd worden als mogelijke oorzaken van het geweld.

Figuur 3 Toepassing van 'otherness' (3a-3d)



Uit de analyse blijkt dat vooral nationaliteit (3a) en sociale context (3d) terugkomen in de berichtgeving. Nationaliteit wordt in de Telegraaf in 10 van de 33 artikelen (30%) genoemd, tegenover 5 van de 20 artikelen (25%) in de Volkskrant. Het grootste verschil zit bij sociale context: het benoemen van de leefomgeving of maatschappelijke positie van iemand. In dit geval gaat het over het benoemen van zijn status als asielzoeker of het feit dat hij in een AZC woont. Dit komt in De Telegraaf voor in 45% van de artikelen,

terwijl dit in de Volkskrant 30% is. Dit wijst erop dat De Telegraaf vaker de nadruk legt op de identiteit en achtergrond van de dader.

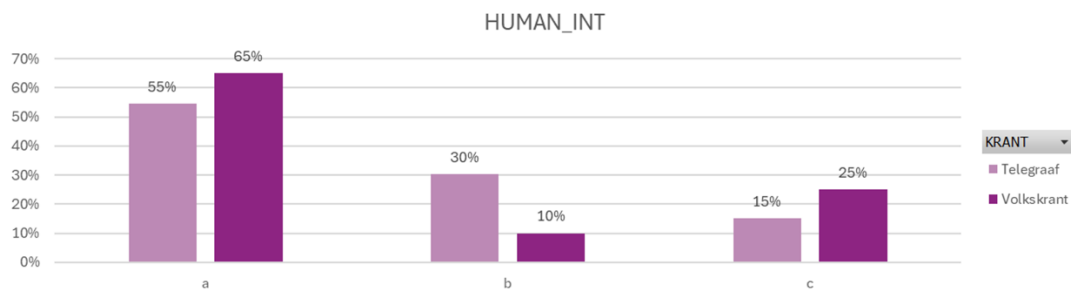
Andere vormen komen minder vaak voor. Ras (3b) wordt vrijwel niet benoemd en komt alleen in De Telegraaf voor (1 van de 33 artikelen, 3%). Etniciteit wordt juist vaker benoemd in de Volkskrant; in 3 van de 20 artikelen (15%). Bij De Telegraaf gaat het hier om 1 van de 33 artikelen (3%).

Human-interest frame

Dit frame onderzoekt in hoeverre de berichtgeving afstandelijk (4a), persoonlijk (4b) of een combinatie van beide (4c) is. Dit geeft inzicht in de manier waarop het verhaal wordt verteld: feitelijk en op afstand, of met nadruk op persoonlijke ervaringen en emoties.

De analyse toont aan dat de Volkskrant vaker een afstandelijk frame toepast dan De Telegraaf. In de Volkskrant wordt in 13 van de 20 artikelen (65%) gebruik gemaakt van een afstandelijke benadering, tegenover 55% (18 van de 33 artikelen) in De Telegraaf. Dit wijst erop dat de Volkskrant het onderwerp vaak 'feitelijker' en beschouwend benadert.

Figuur 4 Toepassing van human-interest frame (4a-4c)



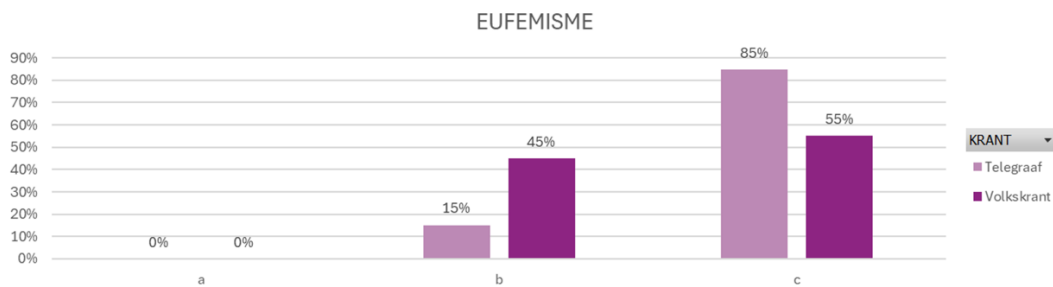
Daar tegenover staat dat De Telegraaf vaker gebruik maakt van een persoonlijke aanpak. In 10 van de 30 artikelen (30%) wordt het verhaal op een meer persoonlijke manier verteld, bijvoorbeeld door te focussen op emoties of ervaringen. In de Volkskrant ligt dit percentage aanzienlijk lager, namelijk op 10% (2 van de 20 artikelen).

Een gemengde vorm, waarin zowel afstandelijke als persoonlijke elementen voorkomen, komt in beide kranten voor, maar wel vaker in de Volkskrant (25%, 5 van de 20 artikelen) dan in De Telegraaf (15%, 5 van de 33 artikelen).

Eufemisme

Bij dit frame is er onderzocht in hoeverre er eufemistisch taalgebruik gebruikt wordt in de berichtgeving. Hierbij wordt gekeken naar of het geweld wordt verzacht of juist expliciet wordt benoemd. Eufemistisch taalgebruik omvat termen zoals "incident", "zaak" of "gebeurtenis". Expliciet taalgebruik omvat termen zoals "(ver)moord" of "geweld". Per artikel is gekeken naar welke vorm van taalgebruik dominant aanwezig is in het betreffende artikel.

Figuur 5 Toepassing eufemismen (5a-5c)



Uit de analyse blijkt dat eufemistisch taalgebruik (5a) in geen van de artikelen voorkomt (0%, 0 van de 53 artikelen). Het verschil tussen de kranten zit vooral in het gebruik van neutraal (5b) en expliciet (5c) taalgebruik. De Volkskrant gebruikt vaker neutraal taalgebruik: in 9 van de 20 artikelen (45%) wordt het geweld minder uitgesproken verwoord. In De Telegraaf ligt dit percentage lager, namelijk op 15% (5 van de 33 artikelen).

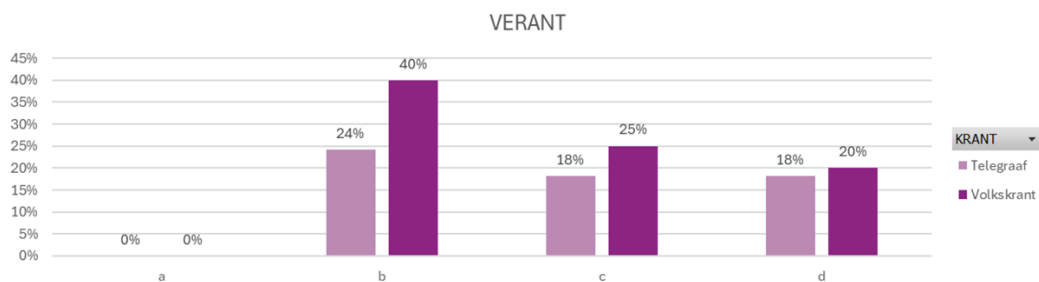
Daarentegen maakt De Telegraaf vaker gebruik van expliciet taalgebruik (5c). In 28 van de 33 artikelen (85%) wordt het geweld duidelijk benoemd, tegenover 55% (11 van de 20 artikelen) in de Volkskrant.

Verantwoordelijkheidsframe

Dit frame onderzoekt aan wie de verantwoordelijkheid voor het geweld wordt toegeschreven. Er wordt gekeken of de nadruk ligt op het slachtoffer (6a), de dader (6b), de overheid of het beleid (6c), of sociale ongelijkheid (6d).

Uit de analyse blijkt dat de verantwoordelijkheid in beide kranten het vaakst bij de dader (6b) wordt gelegd. In de Volkskrant gebeurt dit bij 8 van de 20 artikelen (40%), tegenover 24% (8 van de 33 artikelen) bij De Telegraaf. Dit wijst erop dat de verantwoordelijkheid in de Volkskrant vaker bij de dader wordt gelegd dan in De Telegraaf.

Figuur 6 Toepassing van verantwoordelijkheidsframe (6a-6d)



Ook wordt de verantwoordelijkheid vaak gelegd bij de overheid of het beleid (6c). Dit komt in de Volkskrant in 5 van de 20 artikelen voor (25%) en in de Telegraaf in 6 van de 33 artikelen (18%). Daarnaast wordt er in beide kranten gekeken naar sociale ongelijkheid (6d) als verantwoordelijke, al gebeurt dit iets vaker in de Volkskrant (4 van de 20, 20%) dan in De Telegraaf (6 van de 33, 18%).

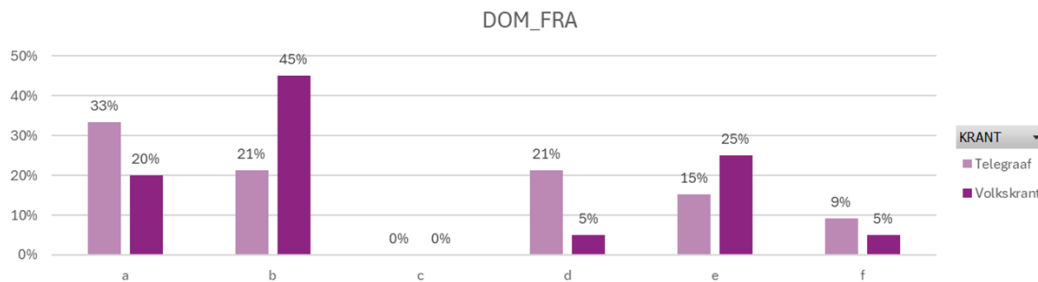
Opvallend is dat het slachtoffer (6a) in geen van de artikelen als verantwoordelijke wordt aangewezen (0%). Dit betekent dat de schuld in de berichtgeving van beide kranten niet bij het slachtoffer wordt gelegd, maar bij andere factoren.

Dominant frame

Deze variabele kijkt naar welk frame het meest dominant is binnen een nieuwsartikel. Dat kan een van de onderzochte frames zijn: episodisch frame (7a), thematisch frame (7b), victim-blaming frame (7c), otherness (7d), human interestframe (7e) of het verantwoordelijkheidsframe (7f).

Uit de analyse blijkt dat in de Volkskrant het thematische frame (7b) het vaakst dominant is (9 van de 20 artikelen, 45%). In De Telegraaf is juist het episodisch frame (7a) het vaakst dominant (33%, 11 van de 33 artikelen). Dit laat zien dat de Volkskrant in de berichtgeving van geweld tegen vrouwen de Volkskrant relatief vaker een structurele invalshoek als hoofdframe gebruikt, terwijl De Telegraaf vaker de focus legt op het individuele incident.

Figuur 7 Toepassing van verantwoordelijkheidsframe (7a-7f)



Opvallend is het verschil bij het otherness frame (7d). In De Telegraaf is het frame in 7 van de 33 artikelen dominant (21%), terwijl dit in de Volkskrant slechts in 1 van de 20 artikelen voorkomt (5%). Dit wijst erop dat De Telegraaf vaker de achtergrond/ sociale context van de dader benoemt.

Deelvraag 3: Hoe **verschillen** de Volkskrant en De Telegraaf in hun framing en woordkeuze in de berichtgeving over geweld tegen vrouwen?

De kwantitatieve analyse laat zien dat de Volkskrant en De Telegraaf op verschillende manieren berichten over geweld tegen vrouwen. In de Volkskrant wordt geweld vaak geplaatst in een bredere, structurele context, terwijl De Telegraaf het vaker presenteert als een op zichzelf staand incident. Dit verschil is zichtbaar in het dominante frame: in de Volkskrant is het thematische frame het meest dominant, terwijl in De Telegraaf het episodische frame het meest dominant is (45%).

Op het gebied van victim-blaming zijn er geen verschillen zichtbaar: in beide kranten komt dit frame niet voor (0%). Het slachtoffer Lisa wordt in geen een van de artikelen verantwoordelijk gehouden voor het geweld dat haar overkwam, en waardoor ze overleden is.

Bij het otherness frame zijn er wel verschillen. In De Telegraaf worden kenmerken van de betrokkenen vaker benoemd, met name nationaliteit (30% en sociale context (45%), dan in de Volkskrant (25% en 30%). In de Volkskrant wordt etniciteit iets vaker genoemd (15%) dan in De Telegraaf (3%), terwijl ras in beide kranten nauwelijks voorkomt. De kleur van de huid van de dader wordt namelijk maar in 1 van de 33 artikelen van De Telegraaf.

Ook in de manier waarop het verhaal wordt verteld verschilt tussen beide kranten. De Volkskrant gebruikt vaker een afstandelijke benadering (65%), terwijl De Telegraaf vaker een persoonlijke invalshoek hanteert (30%). Dit past bij de Volkskrant binnen hun bestaande manier van werken. De krant wordt gezien als kwaliteitskrant. De term kwaliteitskrant houdt in dat deze krant voornamelijk gericht is op het geven van feitelijke informatie, in plaats van te focussen op onderwerpen en taalgebruik die de aandacht van het publiek trekken (Lefkowitz, 2016).

Andersom resulteerde dit bij De Telegraaf in pakkende koppen, met soms emotionele quotes. Dit past volgens (Bakker & Scholten, 2019) goed bij de krant als 'tabloid krant', die sensationele onderwerpen en trefwoorden gebruiken die aantrekkelijker zijn voor het publiek. Hier wordt de verkoopbaarheid van de krant altijd in gedachten te houden, en is het belangrijk om het publiek aan te trekken. Het gebruiken van een human-interestframe is één manier om dit te bereiken. Het nieuws wordt gepersonaliseerd, gedramatiseerd of emotioneel neergezet, en dit zorgt voor empathie bij het publiek door het menselijk perspectief (Semetko & Valkenburg, 2000).

Een gemende vorm (neutraal) komt in beide kranten voor, maar vaker in de Volkskrant (25% dan in De Telegraaf (15%).

Wat betreft woordkeuze en eufemismen valt op dat De Telegraaf vaker expliciet taalgebruik gebruikt (85%), terwijl de Volkskrant vaker neutraler formuleert (45%). Eufemistisch taalgebruik komt in geen van beide kranten voor (0%).

De verantwoordelijkheid wordt in beide kranten het vaakst bij de dader gelegd, maar dit komt vaker voor in de Volkskrant (40%) dan in de Telegraaf (24%). Daarnaast wordt er in

de Volkskrant vaker verwezen naar de overheid of het beleid (25%) en sociale ongelijkheid (20%) dan in De Telegraaf (18% en 18%).

Conclusie

In welke mate verschilt de framing in de berichtgeving over geweld tegen vrouwen, tussen de Volkskrant en De Telegraaf?

Het doel van dit onderzoek is om te achterhalen hoe framing in de Volkskrant en De Telegraaf in de berichtgeving over geweld tegen vrouwen verschillend wordt toegepast. Naast het literatuuronderzoek evenals de uitkomst van het kwantitatieve onderzoek kan worden geconcludeerd dat de verschillen duidelijk zichtbaar zijn in de manier waarop het framen door beide kranten wordt gebruikt.

De Volkskrant plaats geweld tegen vrouwen vaker in een bredere, maatschappelijke context. Hierbij gaat het niet alleen om wat er is gebeurd, maar ook om waarom dit soort geweld voorkomt. Dit is terug te zien in het relatief hoge aandeel thematische frames en in het feit dat de verantwoordelijkheid vaker (dan bij De Telegraaf) wordt gelegd bij maatschappelijke factoren (beleid, sociale ongelijkheid). De berichtgeving is bovendien vaker afstandelijk en/ of neutralen van toon.

De Telegraaf benadert geweld tegen vrouwen juist vaker als een op zichzelf staand incident. De focus ligt meer op losse incidenten, waarbij vaker gebruik wordt gemaakt van episodische frames en expliciet en persoonlijk taal gebruik. Hierdoor blijft de bredere context (thematisch frame) vak op de achtergrond. Wanneer geweld vooral als losse incidenten wordt gebracht, bestaat het risico dat het publiek dat ook zo gaat zien. Een meer thematische benadering kan helpen om het probleem als structureel te herkennen.

Ook worden kenmerken zoals nationaliteit en sociale context vaker genoemd (dan bij de Volkskrant), wat kan bijdragen aan een vorm van otherness: de dader wordt als 'anders' neergezet. Door dit te benadrukken verschuift de aandacht van het geweld zelf naar de kenmerken, waardoor structurele oorzaken van geweld tegen vrouwen minder zichtbaar worden.

Tegelijkertijd zijn er ook overeenkomsten. Opvallend is dat victim-blaming in beide kranten niet voorkomt. Slachtoffers worden dus niet verantwoordelijk gehouden voor het geweld dat hen is aangedaan.

Discussie

De maatschappelijke relevantie van dit onderwerp ligt in het zichtbaar maken van de manier waarop geweld tegen vrouwen in de media wordt gepresenteerd. De wijze waarop verschillende nieuwsmedia dit soort geweld framen, heeft invloed op de beeldvorming van het publiek en hoe dit nieuws wordt begrepen en beoordeeld. De manier waarop deze vrouwelijke slachtoffers worden neergezet, bepaalt mede hoeveel empathie het bij het publiek oproept en hoe het geweld wordt geïnterpreteerd.

Voor journalisten die willen reflecteren op hun rol in de berichtgeving biedt dit onderzoek concrete aanknopingspunten. Het maakt inzichtelijk hoe journalistieke keuzes, zoals framing en woordgebruik, sturen welke kant van het verhaal zichtbaar wordt. Dit is belangrijk, omdat deze keuzes invloed hebben op hoe het publiek geweld tegen vrouwen begrijpt, beoordeelt en hoe serieus het nieuws wordt genomen. Niet alleen het individuele slachtoffer maar ook toekomstige slachtoffers, toekomstige vrouwen.

Beperkingen en aanbevelingen

Het onderzoek is handmatig uitgevoerd. Ondanks de zorgvuldige werkwijze blijft deze manier van coderen vatbaar voor interpretatie. In vervolgonderzoek zou het waardevol zijn om met meerdere codeurs te werken, zodat kan worden gecontroleerd of de codering consistent wordt toegepast en minder afhankelijk is van de interpretatie van één persoon.

Framing is binnen dit onderzoek teruggebracht tot vooraf vastgestelde categorieën, een deductieve benadering. Hoewel dit zorgt voor structuur en vergelijkbaarheid, is framing in de praktijk complex en niet altijd volledig te vangen in vaste codes. Hierdoor kunnen subtiele nuances in taalgebruik of context buiten beeld blijven.

Het aantal geanalyseerde artikelen per krant is beperkt. In totaal zijn er 53 artikelen onderzocht, waarvan 33 uit De Telegraaf en 20 uit de Volkskrant. Deze ongelijke verdeling kan invloed hebben op de vergelijkbaarheid van de resultaten, omdat bepaalde frames of patronen vaker kunnen terugkomen in het grotere aantal artikelen in De Telegraaf. Voor vervolgonderzoek zou een gebalanceerde selectie van artikelen waardevol zijn. Helaas was dat in deze casus niet mogelijk, aangezien De Telegraaf vanaf de eerste maand na de moord op Lisa al enorm voorliep op de Volkskrant.

Columns en opiniestukken zijn niet meegenomen. Dit heeft ook bijgedragen aan de ongelijke verdeling, aangezien de Volkskrant veel opiniestukken over de dood van Lisa heeft gepubliceerd. In het vervolg kan ervoor gekozen worden om deze alsnog mee te nemen, maar dit moet een weloverwogen keuze zijn. Ook richt dit onderzoek zich uitsluitend op tekstuele berichtgeving in nieuwsartikelen. Andere elementen die invloed kunnen hebben op de framing, zoals beelden of andere visuele elementen, zijn niet meegenomen. Indien er vervolgonderzoek plaatsvindt kan van tevoren worden nagedacht over het wél meenemen van deze elementen. Juist omdat bij berichtgeving over geweld beeld een grote rol kan spelen op hoe het publiek het geweld ervaart.

Literatuurlijst

- Aldrete, M., & Fernández-Ardèvol, M. (2023). *Framing femicide in the news, a paradoxical story: A comprehensive analysis of thematic and episodic frames*. *Crime Media Culture An International Journal*, 20(3), 231-249. <https://doi.org/10.1177/17416590231199771>
- Bakker, P. (2016). *De Nederlandse krantenlezer: Profiel, bereik en trends*. Stimuleringsfonds voor de Journalistiek. <https://www.svdj.nl>
- Bakker, P., & Scholten, O. (2019). *Communicatiekaart van Nederland: Overzicht van media en communicatie* (10e druk). Boom.
- Bouzerdan, C., & Whitten-Woodring, J. (2018). *Killings in context: An analysis of the news framing of femicide*. *Human Rights Review*, 19(2), 211-228.
- Car, V., & Ravbar, B. (2021). *Mediated Representations of Violence Against Women*. *Tripodos*, 50, 131-146. <https://doi.org/10.51698/tripodos.2021.50p131-146>
- Carlyle, K. E., Orr, C., Savage, M. W., & Babin, E. A. (2014). *News Coverage of Intimate Partner Violence: Impact on Prosocial Responses*. *Media Psychology*, 17(4), 451-471. <https://doi.org/10.1080/15213269.2014.931812>
- D'Angelo, P. (2017). *Framing: Media frames*. *The International Encyclopedia Of Media Effects*, 1-10. <https://doi.org/10.1002/9781118783764.wbieme0048>
- De Boer, C., & Brennecke, S. (z.d.). *Media en Publiek: Theorieën over media-impact* [Boek]. Boom.
- De Rechtspraak. (z.d.). *Dood van de 17-jarige Lisa* <https://www.rechtspraak.nl/bekende-rechtszaken/dood-lisa>
- Druckman, J. M. (z.d.). *On the limits of framing effects: Who can frame?* *The Journal Of Politics*, 63(4), 1041-1061. http://www.communicationcache.com/uploads/1/0/8/8/10887248/on_the_limits_of_framing_effects-who_can_frame.pdf
- Entman, M. & Northwestern University. (1993). *Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm*. In *Journal of Communication*, *Journal Of Communication* (Vol. 43, Nummer 4, pp. 52-52). <https://fbaum.unc.edu/teaching/articles/J-Communication-1993-Entman.pdf>
- Entman, R. M. (2007). *Framing Bias: Media in the Distribution of Power*. *Journal Of Communication*, 57(1), 163-173. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2006.00336.x>
- Esser, F. (1999). *Tabloidization' of news: A comparative analysis of Anglo-American and German press journalism*. *European journal of communication*, 14(3), 291-324.

Fonds Slachtofferhulp. (2025, 21 juli). *Femicide: Geweld tegen vrouwen*. Slachtofferwijzer. Geraadpleegd op 8 maart 2026, van <https://slachtofferwijzer.nl/artikelen/femicide-geweld-tegen-vrouwen>

Grosholz, J., & Kubrin, C. E. (2007). *Crime in the news: How crimes, offenders and victims are portrayed in the media*. *Journal of Criminal Justice and Popular Culture*, 14, p. 61

Koetsenruijter, A. W. M., & Van Hout, T. (2018). *Methoden voor journalism studies*.

Korsten, A. F. (2013). *'Framing' in de politiek*.

Lefkowitz, J. (2016). "Tabloidization" or Dual-Convergence. *Journalism Studies*, 19 (3), 353–375. <https://doi.org/10.1080/1461670x.2016.1190662>

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2025, 23 mei). *Intimidatie en geweld tegen meisjes en vrouwen tegengaan*. Emancipatie

Rijksoverheid.nl. (z.d.) *Intimidatie en geweld tegen meisjes en vrouwen tegengaan*. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/emancipatie/veiligheid-meisjes-en-vrouwen>

NOS Nieuws. (2025, 24 november). *Bosjes weg, meer lantaarnpalen: grote gemeenten grijpen in na moord op Lisa*. NOS. Geraadpleegd op 8 maart 2026, van <https://nos.nl/artikel/2591784-bosjes-weg-meer-lantaarnpalen-grote-gemeenten-grijpen-in-na-moord-op-lisa>

NOS Nieuws. (2026, 11 februari). *Verdachte bekend zowel moord op 17-jarige Lisa als andere verdenkingen*. NOS. Geraadpleegd op 8 maart 2026, van <https://nos.nl/artikel/2601914-verdachte-bekent-zowel-moord-op-17-jarige-lisa-als-andere-verdenkingen>

Raad voor de Journalistiek. (2024). *Leidraad van de Raad voor de Journalistiek*. <https://rvdj.nl/assets/uploads/2025/03/Leidraad-aanpassing-jan-2024.pdf>

Roggeband, C., & Vliegthart, R. (2007). *Divergent framing: The public debate on migration in the Dutch parliament and media, 1995–2004*. *West European Politics*, 30 (3), 524–548. <https://doi.org/10.1080/01402380701276352>

Semetko, H. A., & Valkenburg, P. M. V. (2000). *Framing European politics: A Content Analysis of Press and Television News*. *Journal Of Communication*, 50 (2), 93–109. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2000.tb02843.x>

Schoonen, G. G. A. (2024). *De Sturende Kracht van de Media: Framing van Migratie in de Nederlandse Pers. Een discoursanalyse van framingverschillen tussen linkse en rechtse*

media en de representatie van etnische migrantengroepen rond de Tweede Kamerverkiezingen van 2023.

Skovsgaard, M. (2014). *A tabloid mind? Professional values and organizational pressures as explanations of tabloid journalism*. *Media, Culture & Society*, 36(2), 200–218. <https://doi.org/10.1177/0163443713512172>

Stephenson, J. T. (2015). *Reporting on violence against women : How Guyanese journalists cover violence against women in 2014*. KTH Publication Database DiVA (KTH Royal Institute Of Technology), 4–5. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:sh:diva-26397>

Sutherland, G., Easteal, P., Holland, K., & Vaughan, C. (2019). *Mediated representations of violence against women in the mainstream news in Australia*. *BMC Public Health*, 19 (1), 502. <https://doi.org/10.1186/s12889-019-6793-2>

UNESCO, & Deligiorgis, D. (2019). *Handbook to Address Violence against Women in and through the Media* [E-book]. UNESCO and UN Women,. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000369853>

UNESCO, & Impe, A. (2019a). *Media and information literacy in journalism: a handbook for journalists and journalism educators* [E-book]. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374920.locale=en>

UNESCO, & Impe, A. (2019b). *Reporting on violence against women and girls: a handbook for journalists* [E-book]. the United Nations. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000371524>

UNESCO, & Impe, A. (2022). *Onderzoek gendergerelateerd geweld in Nederlandse media*. Share-Net International. Geraadpleegd op 8 maart 2026, van <https://share-net.nl/cops/gender-based-violence/>

Van Gorp, B. (2006). *Een constructivistische kijk op het concept framing [A constructionist perspective on the concept of framing]*. *Tijdschrift Voor Communicatiewetenschap*, 34(3), 246–256. <https://doi.org/10.5117/2006.034.003.246>

Van Gorp, B. (2007). *Het reconstrueren van frames via inductieve inhoudsanalyse: uitgangspunten en procedures*. *KWALON*, 12 (2). <https://doi.org/10.5117/2007.012.002.005>

Van Gorp, B. (2019). *Framing in een tijd van vertwijfeling*. *Gids op Maatschappelijk Gebied*, 110 (3), 8-14.

Vreese, C. H. (2005). *News framing*. *Information Design Journal*, 13 (1), 51–62. <https://doi.org/10.1075/idjdd.13.1.06vre>

Vossen, K. (2012). *Van marginaal naar mainstream? Populisme in de Nederlandse geschiedenis*. BMGN: Low Countries Historical Review, 127 (2).